

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Cap. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

6. *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam.*

CORRUPTOR Euangelij Calvinus inter alias Euangelicas beatitudines hanc imprimis corrumpit egregie. *Esurire* (inquit) & *sitire* per synecdochen accipio pro laborare inopia, destitui rebus necessarijs, iure etiam suo fraudari. Quod Matthæus ponit, *esurire iustitiam*, species est pro genere, ac si dixisset: *Beati sunt qui licet votis suis moderentur, ut tantum sibi prestari quod iustum & æquum est cupiant, tanquam famelici nihilominus languent.* Hæc ille, perpetuum & constantem omnium interpretum sensum refugiens, quia beatitudinem ex veræ iustitiæ ac sanctitatis desiderio spirituali, quam hic locus manifestè docet, ille iuxta solius iustificantis ac beatificantis fidei doctrinam penitus aspernatur. Sed sensum quem ille fingit, absurdissimum esse, sola promissio adiuncta demonstrat, qua Christus dicit: *Quoniam ipsi saturabuntur.* Homines enim inopia laborantes, & rebus necessarijs destituti, non saturantur, sed exercentur à Deo, nec terrenarum rerum copia donantur, sed diuinis consolationibus recreantur: iuxta præcedentem beatitudinem. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Nec Christus hoc loco saturitatem aliquam temporalem, quæ huiusmodi fami & languori opponitur, qualem fingit Calvinus, pro aliqua beatitudine proponit, sed spiritualia sunt omnia quæ Christus hic promittit, & à carnis sensibus remota. Denique esurientes & sitientes temporalia bona quibus inopia eorum subleuetur, miseri sunt, non beati; nec saturantur talibus qui talia appetunt, sed eorum affluentia sitim & famem magis auget. Caterum famem ac sitim iustitiæ Scripturæ laudant & saturari à Deo docent. Sic enim Christus alibi dixit. *Qui venit ad me, non esuriet; & qui credit in me, non sitiet in æternum.* Rursum alio in loco. *Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei (id est acceperit de Spiritu quem ego effundo in credentes) non sitiet in æternum, id est, saturabitur iustitia.* Denique hanc esuriam & sitim tanti fecit Propheta regius, ut ipsam per se in magno bono posuerit. Ait enim. *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in æternum.* Ad quæ verba August. Nihil (inquit) impedit quominus habeantur iustificationes Dei, nisi quia non desiderantur. Quare alibi Christus clamat. *Omnis qui sitit, veniat ad me. Venite enim*

Scriptura corruptela manifesta

Iustitia desiderium in Scripturis laudatum. Ioan. 6. Ioan. 4.

Psal. 118. Conc. 8. in Psal. 118. Ioan. 7.

Luc. 1.
Cap. 65.

enim ad Christum & saturari iustitia nemo potest, nisi qui vehementi iustitiæ & pietatis desiderio tenetur: & hoc est quod Christus hoc loco docet, promittens saturitatem iustitiæ esurientibus illam, iuxta diuæ virginis Canticum. *Esurientes implevit bonis: quod multis verbis Esaias amplificat. Ecce serui mei comedent, & vos esuriatis: Ecce serui mei bibent, & vos sitietis: & quæ sequuntur.* A tota hac saluberrima doctrina, ne vitæ sanctitas ac iustitia in solius fidei præiudicium commendari à Christo videatur, lectoris animum impolitor Caluicius auerit.

8. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Scriptura
corruptela
affectata.

NEfarius Caluicius, qui omnem cordis mundiciem negat, ut omnia iustorum opera immunda semper esse & contaminata defendat, exponit hoc loco *mundos corde à Christo hic vocari qui non delectantur auitia, sed sincerè versantur inter homines, nec aliud verbis aut vultu præ se ferunt quàm agitent in corde.* Tales autem Deum visuros exponit, quia *si perspicaces non sunt ad fallendum in terra, Dei conspectu in calis fruuntur.* Hæc ille. Est hæc affectata & studiosa scripturæ Evangelicæ corruptio. Nulla enim hic consequentia, nulla coherencia est, ut simplices & minus perspicaces in hac vita Dei visione fruantur in cælo, siue per modum mercedis, siue ex idoneitate & apta dispositione alterum ex altero consequi ponas. His adde quòd idiotæ clarius Deum viderent quàm Apostoli & Ecclesiarum doctores sanctissimi. Nec vsquam in Scripturis qui sincerè versantur inter homines, mundo corde vocantur. Mundum cor in Scripturis internam mentis puritatem, & innocentiam generalem significat ab omni praua cupiditate alienam. *Quis ascendet in montem Domini, & stabit in loco sancto eius? Innocens manibus & mundo corde:* id est, qui nec opere nec cogitationis consensu in Deum aut proximum peccat. Rursum, *Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum.* Per sanctimoniam significatur non solum puritas mentis à carnis spurcitijs, sed etiam generalis animæ puritas ab omnibus inquinamentis carnis & spiritus. De qua Esaias. *Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* & D. Iacobus. *Purificate corda vestra duplices animo: id est, qui Deum & mundum diligere vultis, quæ simul diligere nequeunt.* Talem mundiciem petiit Dauid à peccatis relurgēs,
Cor

Mundum
cor in scri-
pturu qua
st.

Psal. 24.

Hebr. 12.

Esai. 1.

Iacob. 4.

Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in
visceribus meis. Tamen autem non sit in hac vita absoluta
cordis munditia & puritas iuxta illud: *Quis potest dicere, mun-*
dum est cor meum, purus sum à peccato? tamen est aliqua mun-
ditia fragilitati nostrae possibilis, & ad videndum Deum ido-
nea, quando licet *in multis offendimus omnes*, ab illis tamen
criminibus abstinemus de quo genere idem dixit, *Qui offen-*
dit in uno, factus est omnium reus. Etsi enim nemo sit purus
à peccato leuiori & quotidiano, à grauioribus tamen puri
esse possumus & debemus, vt fiduciam videndi Deum habea-
mus, iuxta illud Ioannis. *Si cor nostrum non reprehenderit nos,*
fiduciam habemus ad Deum. Vnde eodem cap. quum dixisset.
Videbimus eum sicuti est, modum videndi subiunxit. *Omnis*
qui habet hanc spem in eo, sanctificat se sicut & ille sanctus est.
& paulò post. *Omnis qui peccat, non videt Deum, nec cognouit*
eum. Tenenda igitur firmiter contra corruptiones hæreticas
hæc sana doctrina de cordis nostri munditie, non solum vt
sincerè cum hominibus versemur, sed etiam ab omni peccati
labe mundi simus, quia *sanguis Christi emundauit conscientias*
nostras ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti, ait
Paulus.

Psal. 50.
Munditia
cordis in
hac vita.
Prov. 20.

Jacob. 3.

Jacob. 2.

1. Ioan. 9.

Hebr. 9.

12. *Quoniam merces vestra copiosa est in calis.*

Catholicæ Ecclesiæ doctrinam de meritis operum ex hoc
loco euidenter stabilitam, suggillat Calvinus his verbis.
Quod Papista in nomine mercedis ludunt, nullo negotio hic fu-
cus diluitur. Neque enim, vt somniant ipsi, mutua est relatio
inter mercedem & meritum, sed gratuita est promissio merce-
dis. Deinde si reputamus quàm mutilum sit ac vitiosum quic-
quid bonorum operum etiã ab optimis prodit, nullum vnquam
opus inueniet Deus mercede dignum. Hæc ille. Sed huic du-
plici cauillo facile responderetur. Est quidem promissio Dei
gratuita; promissione autem semel facta, retributio non est
gratuita, sed debita: non quia nobis Deus aliquid debet, sed
quia eius quod gratuitè promisit, debitor factus est, & seipsum
negare non potest. Iustorum opera in pura charitate facta,
maximè tolerantia persecutionis pro fide, de qua Christus
hic loquitur, non sunt vitiosa, sed mercede digna, quatenus
à Spiritu gratiæ proficiuntur, & sua dona coronat Deus.
Vide plura in opere nostro de iustific. lib. 11. cap. 3. & seqq.

Merita
bonorum
operum.

14. *Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi
15. super montem posita.*

*Ecclesia
visibilis.*

*Gul. Fulco
de success.
ecclesiast.
cap. 2.*

*Matth. 18.
Ioan. 15.*

*Fulco sibi-
dem.*

EX his verbis in hunc modum colligunt Catholici. Si Ecclesia est lux mundi, vt homines ab ignorantia tenebris ad fidei lumen traducat, ergo visibile corpus est, nec deleri potest; sicut sol lux mundi, vt homines suo lumine fruatur, extingui non potest. Sed est hæretica expositio quæ hanc demonstrationem refellere conatur. Ecclesia (inquiunt) est lux mundi: sed non est satis esse lucem vt videatur: neque enim lapis solem videt. At mundus impiorum nõ magis cernit quàm lapis, nisi oculos aperiat gratia. Ecclesia ergo, vt cunque sit lux mundi, non nisi p̄p̄s & electis suis est visibilis. Responde. Ecclesia est lux mundi per participationem, sicut Christus erat lux mundi per se & suam plenitudinem. Sicut ergo Christus vt pro vero Filio Dei agnosceretur, non nisi oculis fidei videri potuit, sed vt homo in terris conuersatus tam ab impiis Iudæis quàm à piis cernebatur: sic Ecclesia vt pro vera Christi sponsa & columna veritatis ac matre fidelium agnoscat, non nisi oculis fidei videtur; sed vt est hominum collecta congregatio per totum orbem diffusa Christi nomen profitentium, eatenus non à credentibus tantum, sed & ab incredulis & impiis cernitur: ab his vt ad fidem & veritatis cognitionem perueniant; ab illis vt in sana fide nutriantur ac conseruentur. Rursum impius est qui non audit Ecclesiam, & pro ethnico ac publicano habendus. Sed quomodo ille audire eam potuit, qui eam videre non potuit? At verò quemadmodum Christus dixit, *Et viderunt me & oderunt me & patrem meum;* sic impij siue ethnici, siue hæretici, siue mali Catholici, qui audire Ecclesiam & eius disciplinæ subiacere nolunt, & vident Ecclesiam, & oderunt eam?

Non potest ciuitas abscondi super montem posita. Hæc verba quantum valeant ad Ecclesiam Christi visibilem & illustrem demonstrandam, & quoties S. Augustinus contra Donatistas in eum sensum illa tractauerit, in Prompt. Cath. Dom. 24. post Pentec. circa finem accuratè tractauimus, ideòque nihil hic repetimus. Sed vni adhuc hæreticæ corruptioni occurrendum est. *Ciuitas* (inquiunt) *super montem posita non Ecclesiam, vt alicubi Augustinus, sed Ecclesia Pastores, vt Chrysostomus, alijq; sanius interpretantur, designat; quorum vita suis in exemplum proposita non magis latere potest oculos discipulorum, quàm ciuitas super montem sita eos qui circumquaque*
in

in propinquo habitant. Cæterum qui Pastores Ecclesiarum hic intelligit, populum credentem necessariò includit: Non enim sunt Pastores sine plebibus, vnde D. Cyprianus Ecclesiam definiuit esse, *gregem Pastori suo adunatum*. Est igitur Ecclesia tota ciuitas super montem posita, collectio fidelium super Christum ædificata; sed in ea ciuitate magis eminent & conspicui sunt pastores, tanquam turres & propugnacula eius. Et horum quidem vita credentes latere non potest; sed ideo non latet vita, quia personæ conspicuæ sunt, & huiusmodi quæ latere nequeant. Vitæ & probitatis lucem vrgent hæretici, personarum lucem agnoscere nolunt. Sed vtrumque sic docet Christus, vt ex personarum claritate, vitæ honestissimæ lucem inferat; & ideo lucere iubeat eorum opera, quia tanquam ciuitas sunt in monte posita quæ abscondi non potest, videlicet propter statum & officij altitudinem quam tenent. Valet igitur optimè frequentissima Augustini disputatio, Ecclesiam Christi semper esse mundo visibilem & conspicuam, sicuti & Christi nomen erit; quia in hoc altissimo monte, qui Christus est, positi sunt, id est, illius locum & authoritatem tenent, eius legati ac ministri sunt, eius personam referunt; & potestatem exercent.

Lib. 1.
epist. 3.

13. *Vos estis sal terræ.*

Corrumpit hunc locum Calvinus hoc modo. *Quod proprium* (inquit) *est doctrina, ad personas transfertur, quibus commissa est eius administratio*. Moxque impotenter in Catholicos inuehitur, qui ad Ecclesiarum Episcopos ista accommodant. Cæterum ad personas ipsas Apostolorum & successorum eorum Christus loquitur. Ipsos esse ait sal terræ: ipsos ait infatuari posse & nihil vltra valere, sed conculcari, &c. Doctrina ipsa veritatis infatuari non potest, sic vt nihil vltra valeat. Quantumcumque enim à falsis magistris contaminetur, eius tamen puritas illibata manet: nec nostrum affirmare vel negare aliquid ponit in re. *Euangelium* est virtus ad salutem omni credenti, vtcumque hæretici conuertant & peruertant illud. Verum quidem est, Apostolos & eorum successores non nisi ratione veræ doctrinæ quam docent, *saltem esse terræ*: ipsi tamen sunt qui docendo terram saliant. j. qui vel putrida hominum corda sapore veræ fidei condiunt & vitæ restituunt, vel sanas iam hominum voluntates puritate doctrinæ conseruant. Doctrina sine doctoribus

Rom. 1.
Gal. 1.

Pastores
sunt sal
terra.

muta litera est, & materia informis, nec salendi ullam vim habet. Sicut Rex hoc differt à tyranno, quòd non nisi secundum leges & æquitatem regnum administrat, Reges tamen ipsi non leges, Rempub regere, administrare, in officio continere, proprie dicuntur; sic verus pastor à lupo in hoc differt, quòd non nisi veram & sanam doctrinam administrat, Pastores tamen ipsi (non eorum doctrina) pascete dicuntur, & proprie pascunt, ideòque *sal terra* sunt. Hæretici à personis ad doctrinam confugiunt, vt ouiculas Christi à Pastoribus abductas sub specie veræ doctrinæ lupis committant, vel vt seipfos pro lupis gerant, & *abducant discipulos post se.*

*Corruptela
Caluiniana
scopus.
Actor. 20.*

17. *Non veni legem solvere, sed adimplere.*

*Legem
quomodo
Christus
adimpler,
non soluit.*

*Lex iuxta
Caluinum
docet tan-
tum, non
obligat.*

Prodigiosa est hoc loco Caluini corruptio. Summam verborum Christi hoc esse vult. *Hic (inquit) de doctrina agitur, non de vita. Nam quoad doctrinam nulla nobis in Christi aduentu fugienda est legis abrogatio. Rursum. Sensus clarus est, reiectum iri tanquam positivos hominum, qui legis doctrinam vel in vna syllaba contemptibilem reddunt.* Hæc ille. Christus igitur in sensu Caluini legem non soluit, sed adimpler, quia eius doctrinam non tollit, sed statuit & confirmat. vnde iterum addit. *Christus in Ecclesiam suam admitte-ndos negat doctores, nisi qui fidei erunt legis interpretes, & integram eius doctrinam asserere studebunt.* Hæc ille. Obedientiam legis & executionem à Christo hoc loco doceri non admittit Caluinus, sed tantummodo vt promulgato Evangelio, lex quoque mandatorum doceatur quidem & fideliter explicetur, opere tamen aut à nullo impleatur, quia à nullo impleri potest, aut non necessarò impleri debeat. Nam propterea libertatem non implendi legem, quam Caluinus sibi arrogat, cum his Christi verbis non pugnare, hoc ipso in loco Caluinus ait. *Quòd (inquit) abrogata maledictione legis, seruitus quoque eius est sublata, & parva fidelibus libertas, nihil inde legis doctrina decedit.* Hæc ille, libertatem statuens non qua lex liberè & ex dilectione impleatur, quæ est vera fidelium libertas; sed qua ad legis executionem fideles non obligentur. Quam etiã ob causam, illa Christi verba, *Non preteribit apex à lege donec omnia fiant,* exponit Caluinus, istud fieri, non refertur ad hominũ vitam, sed ad solidam doctrinæ veritatem. Moxq; illa Christi verba, *Qui igitur soluerit vnum ex mandatis istis minimis, &c.* vbi de præceptis vitæ agi fateri cogi

cogitur, sic exponit. *Ad preceptorum Dei prescriptum omnes Dei filios vitam suam formare decet: & eos probos esse Dei ministros docet, qui legis obseruāiam cum vitæ exemplo, tum verbis commendat.* Hæc ille. *Dei filios decere ait vt præcepta feruent, non autem oportere, aut ad istud obligari.* Probos Dei ministros *legis obseruāiam commendare patitur, non autem vt ad salutem necessariam Dei nomine præcipere & præscribere.* Postremò propter hoc vnum, *legem cum Euangelio non pugnare docet, quia legis præcepta Euangelium quoque docet & commendat, tanquam qua decant filios Dei.*

Sed totam hanc impietatem Calvinianam, sola illa Christi verba, *Qui soluerit vnum ex his mandatis minimis, minimus vocabitur in regno caelorum,* apertissimè refutant. Quum enim illic nominatim loquatur Christus de præceptis vitæ, siue de decem mādatis, vt Calvinus discretis verbis fateretur, minimus autem in regno caelorum, *nullum & abiectum* significat (vt Calvinus ipse exponit, tamen si regnum caelorum non nisi pro Ecclesia præsentem accipiendum vel it) necessariò sequitur obseruāiam ipsam & executionem legis tanquam ad salutem necessariam à Christo hoc in loco commendari. Nullū enim vel abiectum esse in Ecclesia, hominem à salute pro tempore extorrem significat. Caterum si regnum caelorum pro futura beatitudine accipiatur, sicuti in sequenti sententia (*non intrabitis in regnum caelorum*) manifestè accipitur, sequitur magis, præceptorum legis trāsgressorem ab æterna salute excidisse. Deinde Christus apertissimè non de doctrina tantum, sed etiā de actuali executione legis hoc loco disputat. Ait enim, *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.* Vbi magistros in Ecclesiam suam Christus admittit (manendo in sensu ipsius Calvinii quòd regnum caelorum non nisi Ecclesiam præsentem significat) non solum qui fidi erunt legis interpretes, & integram eius doctrinā asserūt, vt Calvinus explicauit; sed qui seduli erunt legis factores, & integram eius obedientiā exequuntur. Imò factores docentibus anteponebat: *Qui fecerit & docuerit.* Sed Calvinus quia doctor quàm factor esse maluit, de doctrina hic agere Christū vult, non de vita: id est, non de modo & ratione viuendi, sed de ratione docendi.

Quomodo autem reuera Christus legem & Prophetas adimpleuit, melius nos docebit S. Augustinus. *Quia veniens Christus per Spiritum S. quem promisit, charitatem in manifestatione donauit, qua sola charitate iustitia legis posset impleri; propterea dixit, Non veni soluere legem, sed adimplere.* Rursum

Refutatur Calvinii de mentia ex ipso Caluino.

Contra Faustum Lib. 19. cap. 27. Legem Christus quomodo adimpleuit.

ciusdem libri cap. 30. *Vnde venit Dominus legem non soluere, sed adimplere. nisi ut perceptis promissorum figuris, qua reddita veritate adimpleta sunt atque sublata, ipsa quoque precepta per nouitatem Spiritus impleantur in nobis?* Et alio in loco. *Gratia pertinet ad charitatis plenitudinem, veritas ad Prophetiarum impletionem, & quia virumque per Christum, ideo non venit soluere legem aut Prophetas, sed adimplere.* Hæc ille eiusdem operis lib. 17. cap. 6. Idem docet in exposit. quarundam proposit. in epist. ad Rom. Sic etiam hunc locum exponit Chrysoft. hom. 16. in Matthæum.

18. *Iota vnum aut apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.*

Quia hæc verba de legis mandatorum impletione Catholici intelligunt, ut plerique patres exponunt, & ipse maxime August. de serm. Domini in monte lib. 1. cap. 15. & Retract. lib. 1. cap. 19. insurgit hæreticus, & infert vniuersam legem necessariò ab iis esse seruandam, qui per legis obseruantiam iustificari volunt: quæ vniuersa obseruatio quia in nullo reperitur, ideo ex mandatorum obseruatione neminem iustificari posse. Sed respondendum est, totam legem mandatorum ad salutem & iustitiam consequendam etiam ad vnum apicem hoc sensu adimpleri per gratiam Christi, quia facit gratia Christi ut maiora mandata de facto impleantur, & ignoscit gratia Christi quæ circa minora mandata in quotidianis peccatis præmittuntur, ut in opere de Iustificatione lib. 6. cap. 8. accuratè olim explicuimus. Sic August. hæc Christi verba pertractans ait, *illa quidem vehementem perfectionis expressionem continere, sed ea mensura perfectionis humane quanta in hac vita potest esse perfectio. Quare quum in cæteris Dei mandatis hoc vnum sit quod iubemur orare, Dimitte nobis debita nostra. profectò omnia mandata facta deputantur, quando quicquid non sit ignoscitur.* Hæc ille. Rursum in Psal. 118. *In via Domini, id est, in fide pia quisquis ambulat, aut peccatum non operatur, aut si quid à deuante committitur, propter viam non imputatur, quia per orationem fidei ignoscitur, & tanquam non fuerit operatus accipitur.* Hæc ille. Nempe quia tota Iustitia hominis Christiani non in sola obedientia legis, sed etiam in remissione peccatorum consistit (vnde vtrique hæc pars in Scripturis Iustitia vocatur) fiunt omnia legis vsque ad vnum apicem, quia vel legi obeditur

*Uniuersa
lex quo-
modo ad-
implenda.*

*Retract.
lib. 1.
cap. 19.*

Conc. 3.

obeditur in grauioribus, vel omnis transgressio in leuio-
 ribus ignoscitur. Sed insurgit iterum hoc loco Caluinus &
 ait. *Prodigiosus est eorum stupor, quos non pudet sacrilega in-
 dulgentia remittere quod Deus seuerè exigit, & venialis de-
 licti prætextu legis iustitiam pessundare.* Hæc ille hoc loco.
 Sed venialis delicti prætextu legis iustitia non pessunda-
 tur, quia & *venialia delicta à lege argui & contra legis iustitiã*
fieri docemus cum Augustino, & contra legis perfectionem
ad quam contendere semper oportet, non autem contra
*rectitudinem necessariam faciunt; ideoque quàm diu con-
 tra illa pugnatur, legis iustitia integerrimè seruetur, vt mul-
 tis in locis Augustinus docet; maximè in libro de perfe-
 ctione iustitiæ. Vide opus nostrum de Iustificatione lib. 6:
 cap. 13. & seqq.*

Lib. de
nat. &
grat. c. 126

21. *Audistis quia dictum est antiquis, &c.*

A It hoc loco superbus Caluinus, *deceptos esse multos ve-
 terum, qui putarunt hanc esse legi correctionem, ac Chri-
 stum suos Discipulos in altiore perfectionis gradum extollere,
 quàm potuerit Moyses populũ suum. Moxq; multis verbis do-
 cet, legem in se perfectã fuisse, nullõsq; legis defectus hic à Chri-
 sto corrigi.* Postremò concludit, *non esse fingendum Christum
 nouum legislatorem, qui ad æternam Patris sui iustitiã aliquid
 addit, sed tanquàm fidum interpretem audiendum esse.* Cæte-
 rum Christum verè legislatorem fuisse, & ad æternam Patris
 sui iustitiam aliqua mandata addidisse, tum forma loquendi
 qua Christus hic vsus est, tũ aliæ Scripturæ manifestè docent.
 Hic enim docens, *Ego dico vobis, suã præcipiendi authorita-
 tem ostendit. (dicendi enim verbum, ait ipse Caluinus, ad illa
 verba, Diligite inimicos, denũciare vel præcipere hoc loco signi-
 ficat) quũ reliqui Prophete nunquã sic locuti fuerint, sed: Hæc
 dicit Dominus.* Vnde & postea sequitur in fine totius Cõcio-
 nis, *Cũ consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbã*
*super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens,
 & non sicut Scriba & Pharisei. Quare legẽ quidem in multis
 interpretatur hic Christus, sed tum hanc ipsam interpreta-
 tionẽ tanquàm legislator promulgat (est enim legislatoris nõ
 tantum leges ferre, sed etiã eas interpretari) tum in quibusdã*
*etiam corrigit legem veterem, vt De non dimittendã uxore
 nisi fornicationis causa, quum in ea liceret dimittere quauis
 ex causa, dato libello repudij; De non iurando omnino; ierem.*

Christus
verè legi-
lators

Infra
Matth. 7.

Christus
corrigit
legem ve-
terem.

de diligendo inimicos: tum demum quædam veteris legis mādāta ipse alio quodam modo mandat & iubet: quale illud est.

Ioan. 14. *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem.* sicuti eo loco

Ioan. 15. explicabitur. Et iterum. *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem.* Et rursus sua mandata tantopere vrget, vt dicat:

Ioan. 16. *Vos amici mei eritis, si feceritis qua ego precipio vobis. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea.* Postremò

Matth. 28. *Docete omnes gentes, docentes eos seruare omnia quæcunque mandauit vobis.* Quare

Stff. 5. can. 21. hoc loco doctrinam Christum esse legislatorem, Concilium Tridentinum iusto anathemate percussit. Alias probationes

vide apud Andream Vegam de iustificat. lib. 11. cap. 7.

25. *Si offers munus tuum ad altare.*

Dicit hoc loco Calvinus, *Christum pro illius secularitate de sacrificiis loqui, hodie dissimilem esse nostram conditionem.* Sed vt Christi doctrina eadem ac perpetua omnibus seculis sit, nec ad illud solum tempus restringatur quo Iudæorum sacrificia ad Dei cultum pertinebant, (quo nihil magis absurdum) necessariò fatendum est non solum in quolibet pio opere ad Dei cultum destinato hanc legem valere (qui tantum tropologicus est huius loci sensus) sed Christum ad literam de futuro in Ecclesia sua sacrificio externo (quod hæretici hodie agnoscere nolunt) hanc legem tulisse. Nam & nos habemus altare, de quo edere non possunt, qui deseruiunt tabernaculo, ait Paulus: de quo etiam sacrificio dicit: *Probet seipsum omnis homo, & sic de pane illo edat, &c.* Summa autem probationis pars est, vt omnis cum fratre similtas penitus aboleatur: quod hic imprimis Christum spectasse veteres interpretes annotarunt. Chrysost. homil. 16. vbi ait. *Audiant hi qui sacræ mysteriis initiati cum inimicitis ad communionem altaris accedunt.* Rursum homil. 11. operis imperfecti. Hilarius in Marth. Can. 5. & Augustinus lib. 1. cap. 20. de hoc serm. Domini in monte.

26. *Non exies inde, donec soluas nouissimum quadrantem.*

Catholicorum accusatio immerita.

Debacchatur hoc loco prolixè Calvinus contra Catholicos modernos, qui in perpetua huius loci allegoria purgatorium

gatorium fabricant, quod ut inueniant. Diabolo fratres & amicos illos esse oportere ait, quia aduersarium hoc loco Diabolum exponunt. Sed captiosus hæreticus aduertere debuit primùm paucissimos hodie esse qui hunc locum eo modo exponant. Deinde eos qui ad purgatorium ea verba accommodant, aduersarium hoc loco non pro diabolo accipere, sed pro spiritu qui concupiscit aduersus carnem, vel pro Dei præcepto quod peccatoribus aduersatur, de quo vide August. de serm. Domini in monte lib. 1. cap. 22. Tertio hanc expositionem à veteribus accepisse, à Tertulliano in lib. de resurrectione carnis, & in fine libri de anima, & à Cypriano lib. 4. Epist. 2. Postremò & imprimis veteres Patres hunc locum ad purgatorium accommodasse, non quòd in eo vel solo vel potissimum purgatorium fabricarent aut fundarent, sed quòd ad dogma fidei receptissimum comprobandum hanc Scripturam adferrent, tamen vel obscurior esset quàm ut sola certam fidem faceret, vel etiam alium sensum verum habere poterat, sicuti multas alias Scripturas in hoc ipso dogmate aliis que certæ fidei dogmatibus Patres adferre solent. Huiusmodi sunt, quòd Ambrosius versatilem romphæam flammicam ante Paradisum positi à scribit significasse ignem futuri seculi omnes examinantem, & eos exurentem qui paleam cum tritico adiunctam deferunt: item quòd August. ex illis verbis Psal. 37. *Neque in ira tua emendes me* (sic enim legit pro eo quod nos legimus, *corripias me*) ait Dauidem deprecari *pœnas emendationis futuri seculi*. Item quòd Basilii illa verba Ioannis, *Ille baptizabit vos in Spiritu S. & igne*, interpretatur de igne in altero seculo purgante. Vel denique quòd Origenes verba Psal. 76. *Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium*, ad futuri seculi examen referat, & eorum, qui purgatione indigent, purificationem. Ex huiusmodi veterum interpretationibus, tamen si Scripturæ alium sensum primarium ac verum habeant, illud tamen constat, doctrinam de purgatorio fidei dogma receptissimū apud illos veteres fuisse, ideoque Scripturas perperam non exponi, tamen si minus accommodatè, quando ad certum aliquod fidei dogma applicantur. Attamen quomodo & quatenus hic locus de purgatorio exponi possit, vide apud Belarminum.

28. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum in ea, iam moechatus est in corde suo.*

Catholicam doctrinam de venialibus peccatis, quæ ab imperfectione actus ita vocantur, seu de prauis desideriis

Scriptura
per accom-
modationē
à Patribus
explicata.

Serm. 26.
in Psalm.
113.

Enarrat. in
Psal. 37.

In lib. de
Spiritu S.
cap. 13.

Homil. 25.
super Nu-
merum.

Controuer.
tom. 1.

Cont. 5.
lib. 2. de
purgatorio
cap. 4.

Peccatorū
venialium
à mortali-
bus distin-
ctio.

Papistarū
nomine Pa-
tres suggil-
lat Calui-
nus.
Cap. I.

ac motibus omnem animi consensum deliberatum anteuertentibus, taxat acerbè hoc loco Calvinus his verbis. *Docemur hoc loco adulteros censerì coram Deo, non tantum qui fixo consensu scortationem in animis concipiunt, sed qui admittunt quasvis punctiones. Quare nimis crassa & sapina est Papistarum hypocrisis, qui concupiscentiam negant peccatum esse, donec totum cor assentiatur.* Hæc ille. Sed quod Papistis objicit Calvinus, doctissimis Patribus qui hunc locum sic intellexerunt objicere debet; imò & D. Iacobo, qui non omnem concupiscentiam esse peccatum quod facit adulteros coram Deo, apertissimè docuit. *Concupiscentia quum conceperit, parit peccatum: peccatum verò quum consummatum fuerit, generat mortem.* Distinguit disertissimè conceptus peccati, quæ sunt primæ pūctiones à partu, id est, ab ipso peccato, veniali scilicet & imperfecto; & partum à consummatione; id est, à consensu, qui solus ex se generat mortem, & est mortale peccatum. Christum autè hoc loco non de concupiscentia loqui quæ concipit peccatum, nec de primo patientis concupiscentiæ partu, id est, de peccato veniali, quo adhuc voluitur in animo quod conceptum fuit sine deliberato consensu, sed de peccato concupiscentiæ in corde consummato, quod non nisi per consensum deliberatum consummatur, doctissimi Patres disertè docent. Hieronymus his verbis. *Qui viderit mulierè, & anima eius fuerit titillata, hic pro passione percussus est, qua vitij culpam habet sed non tenetur in crimine. Si autem consenserit, de pro passione transiit in passionem: & huic non voluntas peccati est, sed occasio. Quicumque igitur viderit ad concupiscendum, id est, sic aspexerit ut concupiscat & facere disponat, iste rectè dicitur machatus esse in corde suo.* Hæc ille in com. in hunc locum. Eodem modo & S. Augustinus hunc locum exponit. *Si consensio facta fuerit, plenum peccatum est: veruntamen delectatio ante consensum vel nulla est vel tenuis, cui consentire peccatum est.* Hæc ille lib. 1. cap. 23. in hunc sermonem Domini. Præclare quoque Chrysost. homil. 17. in Matth. & literalem loci sensum optimè affectus ita scribit. *Non omnem hic generaliter concupiscentiam Dominus interimit, sed illam qua ex forme decore concipitur. Propterea non dixit, qui concupiscit ad adulterandum, quod etiam inter secreta montium residentes facere possunt, sed, qui viderit ad concupiscendum, id est, qui concupiscentiam videndi curiositate sibi ipsi collegerit; hoc enim iam nõ natura est, sed propria desidia. Cohibuit igitur aspectum, ne huiusmodi licentia fidens etiam in peccatum quandoque corrueret.* Hæc

Hæc ille. Concupiscentia igitur non animo leuiter concepta, sed ex videndi curiositate collecta, adulterium in corde est. Subiungit huic cauillationi Calvinus. *Sed nihil mirum est ita extenuari ab illis peccatum, quando socordes & prorsus supinos in vitiis suis reputandis esse oportet, qui iustitiam operum meritis attribuunt.* Cui respondemus: Nihil mirum est ab hæreticis hodie peccatorum discrimina confundi, & quæ venialia sunt ita aggrauari, quando socordes & prorsus supinos in peccatis deuitandis illos esse oportet, qui etiam minimas punctiones, quæ vitari non possunt, pro mortiferis habent, & in bonis operibus nullam Christiani hominis iustitiam ponunt. Interim obseruet Lector (quod Caluino solenne est) Papistis obijcere, quod antiquissimi Patres docent: vt aut illos quoque pro Papistis habere debeat, aut studio Lectorem ludificasse, aut denique quod ignorabat reprehendisse conuincatur.

*Papistarum
nomina Pa-
tres taxas
Calvinus.*

44. *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.*

Contra Scholasticam hoc loco doctrinam de dilectione inimicorum inflatis buccis inuehitur Calvinus. Est quippe communis Scholasticorum sententia, & imprimis D. Tho. 2.2. q. 25. art. 8. & 9. dilectionem inimici in generali quidem, esse de necessitate charitatis & in præcepto; id est, vt in generalitate dilectionis proximi inimicus non excludatur, sed habeatur pro proximo, non secus atque amicus aut sanguine coniunctus; in quo Iudæi turpiter errabant, existimantes per proximum non intelligi nisi amicum aut affinem, aut tributum, eo quod vox hebraica *רֵף* vel *רֵף* quæ ponitur pro proximo, propriè significat amicum, aut aliquo necessitudinis vinculo coniunctum: vbi non aduertebant ipsum inimicum saltem naturæ, interdum etiam eiusdem fidei ac religionis vinculo esse coniunctum: quem illorum errorem Christus hic corrigere vult, docens præceptum dilectionis etiam ad inimicum se extendere. Docent nihilominus iisdem Scholastici dilectionem inimicorum in speciali, id est, vt externa dilectionis signa, ipsosque effectus quauis data occasione proferas, non esse de præcepto, sed de consilio necessitate tamen aliqua urgente, in præparatione animi necessariam esse; id est, quod interna dilectio inimici talis esse debet, vt semper paratus sis in aliqua necessitate etiam inimico subuenire, & de facto subuenias, quando facultas datur. Quia ergo aliquam di-

*Inimicorum
dilectio
iuxta Scho-
lasticam
doctrinam*

lectionis inimici partem in consilio ponunt Scholastici, non in præcepto, insurgit hic vehementer Calvinus, & dicit. *Mochi & similes rabula* (hæc est modestia Calviniana) *sinxerunt hæc fuisse Christi consilia, non præcepta, eo quod hominum viribus metuebantur quid Deo & legi ipsius debeant.* Hæc ille. Nempe impius hæreticus vult Deum præcipere nobis impossibilia; ut quum Dei mandata ostenderit esse impossibilia, ab illorum obseruatione securus viuat. Sed certum est sic intelligenda esse Dei mandata, quatenus à nobis cum auxilio gratiæ præstari possunt, ne vel ridiculam legislatorem, vel Dominum crudelem ac tyrannum, Deum esse fingamus. Disputat tamen contra Scholasticorum sententiam Calvinus, in quo audiendus est. Sic scribit. *Quam de consiliis præposterum sit insulsumque commentum, primò inde patet, quia non sine Christi iniuria dicitur suasisse ipsum discipulis, nõ pro imperio mādasse, quod rectum erat. Responde nullam esse Christi aut Dei iniuriam quædam suade, e quæ recta sunt, & non mandare.* Faterur alibi

Dei mandata possibilia.

Infra ad cap. 29. ver. 20.

Calvinus à seipso refutatur.

Calvinus, in lege nusquam præcipi ut omnia vendamus ac demus pauperibus. Tamen vel Christus hoc suadet Matth 19. vel si aliquid mandat quod in lege non est, ergo nouus & verus legislator Christus est; quod antea Calvinus negauit: & tunc sub præcepto omnes tenentur sua vendere, &c. Nugatur illo loco Calvinus, *saltem finem legis esse ut homines ad sui abnegationem deducat, ideoque Christum hoc illi iuueni dixisse, ut animi eius morbum, videlicet amorem diuitiarum tangeret, sicque ostenderet eum reuera legem non implese.* Sed ut concedamus, contemptum, diuitiarum tunciam in lege præcipi, quatenus eo lex hominem deducit, an tamè finis aut intentio legis est, ut quicumque amant diuitias, omnia bona sua vendant, dentque pauperibus? Nihil hoc absurdius, quàm ad amorem diuitiarum extinguendum, tamen si earum ablatio esset necessaria, non tamen aut venditio aut pauperibus collatio necessaria foret, quum alia via ac modi sint eas à se honestissime abdicandi, ut vel in Dei cultum, vel in Reip. commodum aut subsidium.

Pergit Calvinus. *Deinde plusquam insulsum est, libera facere charitatis officia qua ex lege pendent.* Respondeo hoc esse petere principium in disputatione. Negatur enim omnia charitatis officia ex lege penderè, id est, à lege præcipi. Addit tertio. *Dicendi verbum quod denuntiare vel præcipere hoc loco significat, perperam per consulere exponitur.* Respondeo dupliciter, primò ad rem, postea ad hominem. Ad rem respondeo, ponere quidem hic consilia Christum, sed simul cum præceptis. Præcipit enim diligere

diligere inimicum & habere pro proximo. Quæ autem de officiis charitatis in particulari subiungit, *Benefacite ijs qui vos oderunt, &c.* in necessitate præcepta sunt, extra necessitatem consilia sunt, & perfectionis officia: quod Christi hoc loco conclusio manifestum fecit: *Estote ergo perfecti, &c.* Ad hominem respondeo, mendacem Calvinum non satis esse memorem. Si enim verbum *dicendi* præcipere hoc loco significat, ergo Christus hic præcepta dat, & legislator est, quod antea Calvinus negavit.

Calvinus à seipso refutatur.

Dicit postremò Calvinus. *Disertè sanciri quod necessariò præstandum est, nullo negotio ex Christi verbis probatur, dum addit: Ut sitis filij Patris vestri, qui solem suum facit oriri super bonos & malos. Quum disertè pronunciet non aliter quenquam fore Dei filium, nisi qui ocores suos diligit, quis iam dicere audeat nulla huius doctrina servandæ necessitate nos obstringi? Perinde enim est ac si dixisset, Quisquis censerit volent Christianus, inimicos diligit.* Dupliciter iterum respondeo: ad rem & ad hominem. Ad rem respondeo, planè necessarium esse ut diligantur inimici, si filij Dei esse volumus, sed eo modo quo iam explicatum est: contra quem diligendi modum nihil hoc argumentum facit. Ad hominem respondeo: si dilectio inimicorum necessaria est ut filij Dei simus, quod hic Calvinus fatetur; ergo sola fides nō sufficit ut filij Dei simus, ut alibi semper Calvinus cum suis affirmat. Prævidit hanc suam contradictionem Calvinus, & ut ei occurrat, subiungit. *Neque tamen intelligas fieri nos beneficentia nostra Dei filios, sed quia Spiritus Dei, qui gratuita nostra adoptionis testis est, arrha & sigillum, prauos carnis affectus charitati repugnantes corrigit, ab effectu probat Christus non alios esse Dei filios, nisi qui ipsum mansuetudine & clementia referunt.* Responde Christi verba longè amplius virgere. Ait enim. *Ut sitis filij Patris vestri, ὅπως γενήθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς, ubi verbum γενήθε idem valere quod ἄρα Beza notavit. Docet ergo hoc modo fieri & esse filios Dei, non hoc modo innotescere tales. Sanè dilectionem proximi non notam aut effectum, sed causam salutis esse, disertè D. Ioan. docuit, dicens: Qui non diligit, manet in morte. A contrario igitur sensu, ut negatio dilectionis est causa mortis, sic præsentia dilectionis est vna causa vitæ. Porro Spiritus sanctus qui corrigit prauos carnis affectus charitati repugnantes, id est, qui facit nos diligere etiam ipsos inimicos, quatenus hoc facit, non testis, sed causa & effector est ipsius charitatis in nobis. Qui operatur omnia in omnibus. Ita suam*

Sola fides saluifica refutatur.

In Annot. in hunc locum.

1. Ioan. 4.

1. Cor. 12.

repu

Caluini
manifesta
contradi-
ctio & im-
postura.

Marc. 14.
Hebr. 11.

repugnantem doctrinam non minus frustra tuetur Caluinus, quam Scholasticorum doctrinam improbe calumniatur, dum ita concludit. *Horribile sanè portentum quod mundus tam densis tenebris per tria vel quatuor secula obrutus fuerit, ut non videret disertè iuberi, quod quisquis negligit, ex numero filiorum Dei expungitur.* Hæc ille. Videat hic & obseruet indifferens quisque lector. Caluinus ut falso calumnietur & acerbissime perstringat Scholasticorum doctrinam, aggrauat præcepti vim & necessitatem salutis in eo retinendo. Ut suam impiam doctrinam de sola fide tueatur, simplex facit salutis testimoniū & notam, quæ vna & necessaria eius causa est, etiam ipso attestante Caluino. Quis enim negare potest, necessariam salutis causam esse, quam quisquis negligit, ex numero filiorum Dei expungitur, ut ipsemet Caluinus loquitur. Hoc enim loquendi modo fidem ipsam necessariam causam salutis esse ex scripturis conuincimus. *Qui non crediderit, condemnabitur. Siue fide impossibile est placere Deo: & multa huiusmodi.*

IN MATTHÆI CAP. VI.

6. Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

Merces bonorum operum iusta.

VVM in singulis bonis operibus mercedem à Deo reddendam Christus hic doceat, prius quidem negando illam hypocritis, vnde consequenter promittitur rectè operantibus, hic verò aperte dicendo, quòd Deus Pater reddet ac retribuet; Caluinus hoc loco totam Christi doctrinam in fauorem suæ hæresis manifestè deprauat his verbis. *Quum dicit Christus mercedem rependi precibus nostris, satis declarat, quicquid mercedis passim nobis Scriptura promittit, nõ tanquam debitum solui, sed gratuitum esse.* Hæc ille. Cæterum tamen preces quidem nostræ non impetrant per modum iustitiæ, sed per modum misericordiæ id quod à Deo petimus, ideoque non debitum sed gratuitum est quod precibus nostris largitur Deus, vnde & absque iniustitia negat sæpe quod petitur; tamen mercedem quam hoc loco Christus promittit, & quam aliæ Scripturæ testantur, debiti & iustitiæ rationem habere manifestè docet Paulus dicens, *Reddet mihi in illa die coronam iustitiæ iustus Index:* & non eam reddere iniustum esse idem Paulus docet: *Non enim iniustus est Deus, ut obliuiscatur operis vestri.* Hoc igitur in loco non ipsis precibus id quod petitur impetrari

2. Tim. 4.

Hebr. 6.